

روایت عبور پژوهش از گردنه تحریم

داده کاوی پایگاه نشان می دهد دانشگاه آزاد اسلامی با ۶۴۸۵ مقاله علمی در سال ۲۰۲۰ در رتبه اول دانشگاه های ایران و ۷۱ جهان قرار گرفت.

به گزارش روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی به نقل از روزنامه فرهیختگان، تلاش برای تبدیل شدن به دهکده جهانی، شرایط زندگی در تمام کشورها را تغییر داده و امروزه دیگر مولفه های برتری کشورها فقط قدرت نظامی شان نیست؛ این روزها هر کدام از کشورها بسته به شرایط خاص جغرافیایی و البته امکانات خود تلاش دارند تا به تکنولوژی های روز دست پیدا کرده و باعث پیشرفت و خلق فناوری های جدید شوند. البته شاید برتری علمی آنچنان که باید و شاید مانند سایر برتری های اقتصادی و نظامی به چشم نیاید اما نمی توان از قدرت نفوذ آن غافل بود. ساخت تجهیزات پیشرفته در حوزه های مختلف یکی از روش های اثبات قدرت علمی بودن به شمار می رود.

دانشگاه ها هم یکی از مهم ترین مراکز آموزشی و تولید علم در هر کشوری محسوب می شوند که با پرورش افراد متخصص می توانند برای صنعت و اقتصاد یک کشور بسیار مهم و حیاتی باشند. کیفیت آموزشی و پژوهشی دانشگاه ها از جمله دغدغه های اصلی نظام های آموزش عالی در اغلب کشورهای جهان است.

بنابراین در سال های اخیر، رتبه بندی های علمی برای مقایسه دانشگاه های جهان نیز گسترش و محبوبیت چشمگیری یافته است؛ مولفه ای که می تواند تا حدودی ثابت کند کدام کشور از نظر علمی جایگاه بالاتری را نسبت به سایر کشورها دارد. نظام های رتبه بندی جهانی همانند یک داور بیرونی هر ساله میزان پیشرفت علمی هر کشور را مورد ارزیابی قرار داده و نتیجه ارزیابی خود را اعلام می کنند تا کشورهای پیشرو در تولیدات علمی در میان سایر کشورها شناخته شوند. البته فقط یک نظام رتبه بندی در جهان وجود ندارد بلکه نظام های رتبه بندی زیادی هستند که با شاخص های مورد نظر خود عملکرد دانشگاه های جهان را ارزیابی می کنند.

هر ساله هم آمارهای متفاوت بین المللی از جایگاه جهانی دانشگاه ها در رسانه ها مطرح می شود؛ آمارهایی که البته نیاز به تجزیه و تحلیل و بررسی دارند. اینکه کدام موسسات بین المللی دانشگاه ها جهان را رتبه بندی می کنند؟ شاخص های امتیازدهی آنها چیست؟ جایگاه دانشگاه ایران در هر کدام از این رتبه بندی ها کجاست؟ رتبه بندی ها اساسا با چه هدفی انجام می شود؟

پایگاه های رتبه بندی تلاش دارند با مقایسه نهادهای علمی و تسهیل مسیریابی دانشجویان اقتدار علمی دانشگاه ها در

درون یک کشور و همچنین اقتدار کشورها در سطح بین‌الملل را نشان دهند. به همین دلیل است که این روزها کشورهای جهان از طریق طراحی نظام‌های رتبه‌بندی مختلف، با یکدیگر رقابت دارند. دانشگاه‌های ایران نیز طی سال‌های اخیر تلاش زیادی برای کسب رتبه در پایگاه‌های رتبه‌بندی جهانی کرده‌اند تا جایی که تصویر دانشگاه‌های ایران در آینه این پایگاه‌های رتبه‌بندی نشان از رشد و درخشش در میان برترین‌های جهان دارد. این در حالی است که شرایط تحریمی حاکم بر علیه ایران، به جز مباحث اقتصادی بر فعالیت‌ها و مراودات علمی هم اثرگذار بوده است. با وجود این تحریم‌های ظالمانه یکی از دانشگاه‌هایی که در سال‌های اخیر توانسته است بین سایر دانشگاه‌های ایران بدرخشد دانشگاه آزاد اسلامی است. این روزها هر خبری که از رتبه‌بندی‌های پایگاه‌های بین‌المللی منتشر می‌شود نام دانشگاه آزاد اسلامی هم در آن وجود دارد. از منابع اصلی مورد استفاده در اکثر نظام‌های معتبر رتبه‌بندی دانشگاه‌هاست. اینسایت (یکی از پایگاه‌های اصلی وب‌آوساینس است که به صورت تخصصی به حوزه علم‌سنجی و شاخص‌های آن می‌پردازد. در این پایگاه می‌توان خروجی‌های پژوهشی پژوهشگران، دانشگاه‌ها و کشورها را رصد کرد و رتبه و سطح پژوهش‌های انجام‌شده در سطح ایران و جهان را بررسی و مقایسه کرد. در این گزارش تلاش کرده‌ایم عملکرد پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی طی سال‌های ۲۰۱۵-۲۰۲۰ را با توجه به داده‌های استخراج شده از آخرین ویرایش اینسایت در ۷ مهر ۱۳۹۹ (۲۸ سپتامبر ۲۰۲۰) مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم.

رتبه ۷۱ جهان و رتبه اول ایران در تولیدات علمی سال ۲۰۲۰

آنطور که علی جهان مدیرکل امور کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد اسلامی به فرهیختگان گفته است دانشگاه آزاد اسلامی با توجه به تعداد مستندات علمی مستخرج از تاریخ فوق‌الذکر، رتبه ۷۱ بین‌المللی و رتبه اول ملی را کسب کرده است.

براساس آنچه این پایگاه منتشر کرده است دانشگاه آزاد اسلامی با ۶۴۸۵ مقاله علمی در سال ۲۰۲۰ توانسته ۱۶.۲۱ درصد پژوهش‌های علمی سال ۲۰۲۰ ایران را عهده‌دار باشد. همچنین ۱۷.۹۲ درصد استنادات به تولیدات علمی کشور، ۲۱.۶۳ درصد مقالات پراستناد کشور و ۲۲.۵۸ درصد مقالات داغ و ۱۴.۳۴ درصد همکاری‌های بین‌المللی کشور را داراست.

نگاهی به عملکرد پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی در رتبه‌بندی اینسایت

پژوهشگران دانشگاه آزاد اسلامی در فاصله سال‌های ۲۰۱۵-۲۰۲۰ در حوزه‌های گوناگونی فعالیت کرده‌اند. بیشترین فعالیت پژوهشی این دانشگاه در حوزه اصلی مهندسی و فناوری است که با ۲۱۱۸۷ مستند علمی ۳۲ درصد فعالیت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی را شامل می‌شود. حوزه علوم فیزیکی با ۲۰۱۵۱ مقاله علمی ۳۱ درصد فعالیت علمی دانشگاه را به خود اختصاص داده است. حوزه‌های علوم زیستی با ۱۳۲۵۷ مقاله علمی ۲۰ درصد و سلامت و پزشکی با ۶۵۵۸ مقاله علمی، ۱۰ درصد و علوم اجتماعی با ۳۶۹۸ مقاله علمی، ۶ درصد و هنر و علوم انسانی با ۸۵۷ مقاله علمی

یک درصد فعالیت پژوهشی دانشگاه را به خود اختصاص داده‌اند.

بهره‌وری علمی دانشگاه آزاد اسلامی چگونه بوده است؟

تعداد مستندات علمی دانشگاه آزاد اسلامی که در پایگاه استنادی وب‌آوساینس () نمایه می‌شوند؛ از سال ۲۰۱۵ تاکنون رشد قابل توجهی در مقایسه با سایر دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی ملی و بین‌المللی داشته است. به گفته جهان، دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۲۰۱۵ با ۷۸۳۵ مقاله علمی، در سال ۲۰۱۶ با ۹۹۳۲ مقاله علمی، در سال ۲۰۱۷ با ۱۰۰۵۱ مقاله علمی، در سال ۲۰۱۸ با ۹۱۶۸ مقاله علمی، در سال ۲۰۱۹ با ۹۸۴۶ مقاله علمی و در سال ۲۰۲۰ (۱۸ مهر ۱۳۹۹) با ۶۴۸۵ مقاله علمی نقش قابل ملاحظه‌ای را در پژوهش کشور داشته است. برای بررسی کامل‌تر بهره‌وری علمی دانشگاه نمودار تعداد مقالات ۱،۲،۳،۴ طی سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۵ استخراج شد. همچنان که در تصویر شماره ۳ نشان داده شده است مقالات ۱،۲،۳ طی سال‌های مورد بررسی رشد داشته‌اند و انتشار مقالات ۴ روندی نزولی را طی می‌کند.

آنطور که مدیرکل امور کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد اسلامی می‌گوید یکی از شاخص‌های اصلی برای سنجش بهره‌وری علمی دانشگاه‌ها در اینسایت تاثیر استنادی نرمال شده براساس موضوع، سال و نوع مستندات است. تصویر شماره ۴ نشان‌دهنده شاخص مذکور طی سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۵ است. آنطور که مشاهده می‌کنیم دانشگاه طی سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ رشد داشته است اما بعد از سال ۲۰۱۷ تاکنون رشد قابل ملاحظه‌ای ایجاد شده است به طوری که در مقایسه با متوسط نمودار تاثیر استنادی ایران و جهان (نمودارهای نقطه چین) رشد قابل توجهی است.

تعداد مقالات دانشگاه آزاد در مجلات علمی چقدر بوده است؟

تعداد مقالات از جمله شاخص‌های تاثیرگذار در رتبه دانشگاه بوده که به نوعی بیانگر خروجی علمی دانشگاه هستند. تعداد مقالات علمی دانشگاه آزاد اسلامی طی سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۵ منتشر شده در مجلات علمی با درجه ۱ برابر با ۷۹۶۸ است که ۲۴.۴۶ درصد مقالات علمی دانشگاه را شامل می‌شود. تعداد مقالات ۲ دانشگاه برابر با ۸۱۹۷ است که ۲۵.۱۶٪ مقالات علمی دانشگاه را شامل می‌شود. تعداد مقالات ۳ برابر با ۸۵۰۴ مقاله که ۲۶.۱۱٪ مقالات علمی دانشگاه را شامل می‌شود. تعداد مقالات ۴ برابر با ۷۹۰۷ می‌باشد که ۲۷.۲۴٪ مقالات دانشگاه را شامل می‌شود.

نگارش یک سوم تولیدات علمی دانشگاه آزاد با همکاری‌های بین‌المللی

یکی از شاخص‌های مهم مورد استفاده در نظام‌های رتبه‌بندی بین‌المللی دانشگاه‌ها شاخص همکاری بین‌المللی است. این شاخص به بررسی تولیدات علمی مشترک با یک یا چند کشور دیگر می‌پردازد. نمودار زیر درصد همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه آزاد اسلامی را طی سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۵ نشان می‌دهد.

از سال ۲۰۱۶ تاکنون درصد همکاری‌های علمی بین‌المللی رشد داشته است.

در حال حاضر بالغ بر ۲۸ درصد تولیدات علمی دانشگاه با همکاری سایر کشورها انجام می‌شود.

رتبه دانشگاه آزاد اسلامی از نظر تعداد مستندات علمی در اینسایت

دانشگاه آزاد اسلامی با توجه به تعداد تولیدات علمی در سال ۲۰۲۰ در جایگاه ۷۱ بین‌المللی قرار گرفت. نمودار شماره ۷ رتبه‌های کسب شده توسط دانشگاه آزاد اسلامی طی سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۰ در اینسایت را نشان می‌دهد. نکته مهم اینکه دانشگاه آزاد اسلامی همواره طی سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۵ با توجه به تعداد تولیدات علمی در سطح کشور رتبه نخست را دارا بوده است.

کسب بالاترین درصد مقالات پراستناد بین ۱۵ دانشگاه برتر تولید علم کشور

شاخص استناد شاخص کیفی محسوب می‌شود، تعداد کل استنادهای دریافتی هر دانشگاه طی سال‌هایی که تولیدات علمی دانشگاه در پایگاه‌های استنادی (وب‌آف‌ساینس، اسکوپوس، گوگل اسکالر) نمایه شده است، مورد بررسی قرار می‌گیرد. مقاله پراستناد نیز به مقاله‌ای گفته می‌شود که از زمان انتشار تاثیر بسیاری بر آثار علمی و پژوهشی داشته و استناد زیادی دریافت کرده باشد. طبق آخرین ویرایش اینسایت () دانشگاه آزاد اسلامی همچنین بالاترین درصد مقالات پراستناد را در مقایسه با ۱۵ دانشگاه برتر تولید علم کشور شناخته شده است

با توجه به گزارش مستخرج از ۲۷ ، درصد تولیدات علمی دانشگاه در فاصله زمانی ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ بوده است. درصد

مقالات پراستناد دانشگاه آزاد اسلامی در بازه زمانی فوق در مقایسه با کل تولیدات قبل از ۲۰۱۷ دانشگاه، از ۰.۴۵ درصد به ۱.۳۶ درصد رسیده است. این شاخص نشان‌دهنده برتری دانشگاه آزاد اسلامی در کیفیت تولید علم در مقایسه با ۱۵ دانشگاه برتر ایران در تولید علم است، به طوری که از نظر شاخص درصد مقاله‌های پراستناد رتبه بعدی به صورت مشترک مربوط به دانشگاه صنعتی امیرکبیر و علوم پزشکی ایران (۱.۲۲) است و دانشگاه شیراز رتبه ۱۵ را با ۰.۸ درصد داراست. نکته مهم‌تر اینکه برتری دانشگاه آزاد اسلامی در تولید مقالات پراستناد کشور نه تنها در سال ۲۰۲۰ حفظ شده است، بلکه به ۱.۴۳ درصد نیز افزایش یافته است.

آنطور که مدیرکل امور کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد اسلامی می‌گوید درصد همکاری‌های بین‌المللی علمی دانشگاه آزاد اسلامی در فاصله زمانی ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ در مقایسه با کل تولیدات قبل از ۲۰۱۷ دانشگاه، از ۱۶.۲ درصد به ۲۵ درصد رسیده است. روند افزایش درصد همکاری‌های بین‌المللی علمی در سال ۲۰۲۰ ادامه داشته است و به ۲۸.۱۴ درصد رسیده است.

همچنین دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۲۰۲۰ با ۱۴۲ مقاله برتر رتبه ۴۷ جهان و رتبه اول کشور از نظر شاخص تعداد مقالات یک درصد برتر دنیا و با ۶۳۳ مقاله برتر رتبه ۷۹ جهان و رتبه نخست کشور از نظر شاخص تعداد مقالات ۱۰ درصد برتر دنیا را کسب کرده است.

انتهای پیام /